

YEDI DEVRAN

Yedi tepeden, Yedi kıtaya..

Mayıs - Sayı 2

YediHilal

Bir Tunuslu'yla Türk'ün Acıları Aynıdır..

Bültenimizde yayınlayacağımız röportajların ilkiyle karşınızdayız. Uluslar arası İlişkiler Birimi olarak her ay, farklı bölgelere ilişkin alanında uzman isimleri sayfalarımıza konuk edeceğiz. İlk röportajda sorularımızı Ömer Faruk Korkmaz'a yönelttik. Türkiye'nin, Müslüman coğrafyasını en iyi bilen isimlerinden biri olan Ömer hocayla biraz Tunus'u biraz Gannuşi'yi ve biraz da Tunus özelinde 'Arap Baharı'nı konuştuk.

Ö.F.K: Bazı ülkeler, belli şahsiyetler üzerinden tanınır. Türkiye'de Mustafa Kemal, Said Nursî, Erbakan ve Erdoğan. Tunus deyince de aklımıza üç isim gelir: Burgiba -ki oranın Mustafa Kemal'i diyebiliriz-, Bin Ali ve Gannuşi. Başka isimler de var elbette ama bunlar en çok öne çıkanları. Benim Tunus'la ilk bağlantım Raşid Gannuşi'nin kitapları üzerinden oldu. 1990'da, "Tunus'ta Müslüman Kadını" isimli kitabı sayesinde onu tanımış ve değişik bir duruşu olduğunu fark etmişim.

Gannuşi'nin bir devrimin imkânına bakışı neydi?

Ö.F.K: Devrimin başlangıcından beş altı ay öncesinde görüşmüştük; o zaman dahi kendi ülkesine bir gün dönebileceğini hiç tahmin etmiyordu. Biliyorsunuz, kendisi İngiltere'de sürgün hayatı yaşadı, uzun zaman. Hatta bir gün, Tunus'a hiç gitmediğimi ve o cumhurbaşkanı olmadıkça gitmeyeceğimi söylemişim de "Sen çok imkânsız bir şey üzerine iddiaya giriyorsun." diye cevaplamıştı. Bir değişim fikrine inanmıyordu. Çünkü çok fazla zulüm vardı. Düşünün; şimdi bakan olarak görev yapan kimselerin çoğunluğu on-on beş yıl hapisanede kalmış adamlar. Hem de tek kişilik hücrede kalıyor bunlar. Tunus deyince çok genel olarak böyle bir ülkeden bahsediyoruz.

Arap ülkeleri içinde ekonomik ve nüfus olarak en zayıf ülkelerden biri Tunus'tur. Allah'ın takdiriyle bir insan çıkıyor, protesto yapıyor, kendini yakıyor ve halkalar hâlinde gelişen olaylar zinciri meydana geliyor

RÖPORTAJ

Ömer Faruk
KORKMAZ

f /Yedihilal

t /Yedihilal

Nihayet, Bin Ali kaçıyor, bu da kimsenin tahmin etmediği bir şey. Bir görüşe göre Tunus devriminin kahramanı Bin Ali'dir; çünkü fazla kan dökmeyen kaçıp gitmiştir. Orada da 'kadın' faktörü devreye girmiştir aslında, Bin Ali'nin eşi, kocasına 'haydi' demiştir ve uçağa atlayıp ülkeyi terk etmişlerdir. Bin Ali'nin eşi, kocasını ikna etmeseydi Bin Ali kolay kolay vaz geçmezdi; çünkü iyi bir polis şefidir kendisi. Tunus'ta polis, ordudan daha etkindir. Ordu; hem zayıf olduğu hem de önceden polisten darbe yediği ve polise bir tepkisi olduğu için devrimde 'devrim'den yana olmuştur.

Tunus'la bizi yakın kılan özellikler var. Osmanlı'ya en sadık ülkelerden biriydi Tunus. Entelektüel açıdan gelişmiştir; Tunuslu ve Türkiyeli iki İslamcı yan yana oturdukları zaman düşünce olarak hemen hemen sıfır farkla uzlaşırlar. Beslenme kaynaklarımız aynı, çektiğimiz sıkıntılar çok benzerdir. İki ülke de Batı'yla iç içe olmuştur. İslamî açıdan ne derece güçlü olduklarını kesin olarak söylemekse mümkün değil; çünkü uzun bir süre, bizim 1923-1950 arasında yaşadığımız devreyi yaşadılar. Bizdeki Harf Devrimi hariç her şeyi yaşadıklarını söyleyebiliriz. Burgiba, Türkiye'yi örnek alarak orada halka her şeyi yaşattı. Böyle bir ülkede devrim oldu; Tunuslular için çok zor bir süreçti elbette. İslamcılar kadar solcuların da bu devrimde payı büyüktür, Tunus'ta sendikacılık çok güçlü. Zaten şimdiki hükümete problem olan da bu sendikalardır.

Devrim esnasında beraberler ama?

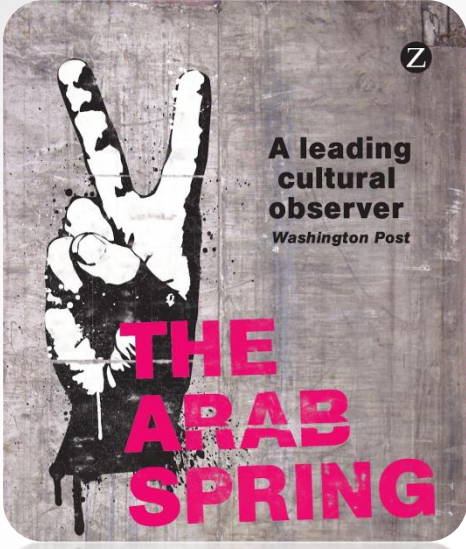
Ö.F.K: Evet, beraber hareket ediyorlar devrimde. Solcular tarafından başlatılmış olsa da sonraları mazlum kesimlerin tamamının sahiplendiği bir şekilde büründü devrimler. Hatta, bilhassa Mısır'da 'mescit devrimleri'ne dönüştü. Mısır ve Yemen'deki devrimler tamamen cami merkezli. Esasen, farklı kesimler, Nahda hareketiyle problem yaşamazlar. Türkiye'deki Ak Parti modelini izleyen bir siyaseti var Nahda'nın. Devrim sonrasında 'türeyen' birtakım radikal unsurların sesi çıkıyor Tunus'ta şimdilerde. 'Türeyen' diyorum; çünkü bunlar devrim öncesinde de yeraltında bir şekilde örgütlüydüler, yurt dışından da faaliyet gösteriyorlardı. Radikal unsurların 'türetilen'leri de var; Bin Ali -yani derin devlet- bunları türetti.

Radikallerin ülkede oluşturdukları hava, halka korku aşılacak üzerineydi; bu bilhassa laik kesimi ürküttü diyebiliriz. Gannuşî hareketi bu ikisinin ortasında duruyor bir nevi; yani hem radikallerle hem laiklerle anlaşabiliyor, dolayısıyla Tunus için bir şans. Bazen şahıslar çok önemli rol oynayabiliyorlar; Gannuşî de böyle birisi.

Çokça irdelenen bir mesele var; devrimlerin perde arkası meselesi... Siz ne düşünüyorsunuz?

Ö.F.K: Bu sorudan her zaman rahatsız olmakla birlikte, cevaplamaktan da kaçınmamamız gerektiğini düşünüyorum. Amerika'nın parmağı meselesi... Şu soruyu sormamız lazım: Amerika, bölgede bir ajanıyla mı çalışmak ister binlerce deliyle mi? Bin Ali böyle birisiydi, Mısır'da Hüsnü Mübarek ve başlarda ters duran ama sonra Amerika'yla anlaşan Kaddafi de böyle biriydi. Amerika, İngiltere ve Rusya'nın hiç beklemediği bir şekilde bu devrimler hızlı bir biçimde büyüdü, gelişti. Kimse bu devrimleri kestiremedi, önlem de alamadılar. Bırakın dış ülkelerin etkisinin olmasını, Amerika bu devrimlerin olmaması için çok direnmiştir, Rusya ona keza. Mısır'da son 48 saate kadar Rusya, Hüsnü Mübarek'le ilişki içindeydi, genelkurmay başkanı Amerika'daydı.

Gannuşi'nin, "Halkımız bizim iktidarımızın ilk on yılında büyük bir atılım beklemesin." yönünde bir demeci olmuştu. Keskin bir dönüşün mümkün olmayacağını belirtiyor o da. Ancak, sizce halk bu sabrı gösterebilecek midir? "Bin Ali döneminde de yokluk çektik; o zaman en azından güvenliğimiz vardı." şeklinde bir görüş de sadır oluyor Tunuslular'dan.

Ö.F.K: O cümle yanlış. Bin Ali döneminde kimsenin güvenliği yoktu. Her gün bir 28 Şubat vardı Tunus'ta. Her an evden atılıp hapse atılma pozisyonundaydılar. Bugün böyle bir şey yok. Elbette silahlı eylem yapan korkmalıdır, terörist eylem yapan korksun. Ama normal vatandaş için bir tutuklanma vesaire yok. Bugün terörist eylemler yapanlar, Bin Ali'nin eski yandaşları ve sözde İslamcılardan bazıları.

Gannuşi'nin o cümlesini ben duymadım; ama demişse şayet, böyle söylemek mantıklı. Bunu Tayyip Erdoğan da Türkiye için söylemişti; "İlk üç yıl benden hiçbir şey beklemeyin." diye. Nahda hareketinin elinde sihirli değnek var ve iktidara gelmez bütün problemleri çözecekmiş gibi bir algı yanlış. Otuz yıl zulüm gören bir halkın üzerinde hızlı bir değişimin imkânı yoktur. Kaldı ki, on yıl beklemeye de gerek yok; Tunus ekonomisi pozitif yönde değişim göstermeye başladı bile.

Türk medyasının, Tunus'taki olayları yeterli ve doğru bir şekilde aktarabildiğini düşünüyor musunuz?

Ö.F.K: Türk medyası maalesef, magazin bir medyaya dönüştü. Bu kadar magazini önemseyen bir medyanın oraya hakkıyla eğilememesi de normal. Bizim İslamcılarımızın biraz işin hakkını verdiğini söyleyebiliriz; ama bu devrimler hem tüm Orta Doğu'yu hem Türkiye'yi yakından ilgilendirmesine rağmen Türk medyası yeterli ilgiyi oraya göstermemiştir. Osmanlı'daki anayasa çalışmaları Tunuslular önderliğinde başlıyor; orası hem geçmişimiz için hem bugünümüz için önemli yani.

Türkiye, hamdolsun, Tunus'la içli dışlı bir tavır içinde şu an. Olması gereken de bu. Daha fazla ilgilenmesi lazım. Özellikle eğitim konularında. Orada ciddi bir Fransız alakası var. Tunus'taki yetişmiş beyinleri ülkelerine götürüyorlar. Bunu Türkiye de yapabilir, yapmalıdır. Alınacak çok mesafe var.

Teşekkür ederiz hocam.

Ö.F.K: Ben teşekkür ederim.

Hazırlayanlar:
Sadullah YILDIZ | UIB Ortadoğu Sorumlusu
Osman YURTTADUR | UIB Kuzey Amerika Sorumlusu

Çin, Orta Asya'dan ısınıyor

Son yıllarda enerji ihtiyacı giderek artan Çin, bu ihtiyacını Orta Asya doğalgazı ile karşılamaya çalışıyor. İlk Türkmen doğalgazını Aralık 2009'dan itibaren almaya başlayan ve kısa zamanda Türkmenistan'da üretilen doğalgazın en büyük alıcısı durumuna gelen Çin, böylece giderek artan enerji ihtiyaçlarını başta Türkmenistan olmak üzere Orta Asya ülkelerinden karşılamaya başladı. Çin, dünya doğalgaz piyasasının önemli aktörlerinden Rusya'nın bölge doğalgaz piyasasındaki mevkisini sarsarken, eskiden Orta Asya doğalgazının tek ve değişmez alıcısı konumunda olan Rusya, artık Türkmen ve Özbek doğalgazının alımı konusunda Çin'in yanı sıra İran ve diğer bölge ülkeleriyle yarışmak zorunda. Ayrıca 2009 yılında Rusya ve Türkmenistan arasında baş gösteren doğalgaz alımıyla ilgili bazı anlaşmazlıkların ardından Türkmen ve Özbek doğalgazının ezeli alıcısı Rusya da bölge doğalgaz piyasasındaki konumunu yitirme tehlikesiyle karşı karşıya.

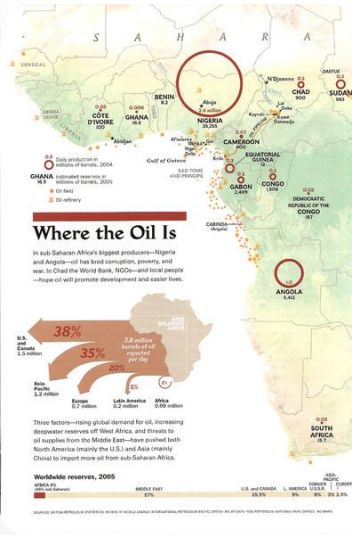
Furkan KAYA | UIB Uzakdoğu Asya Sorumlusu

Afrika ve Petrol

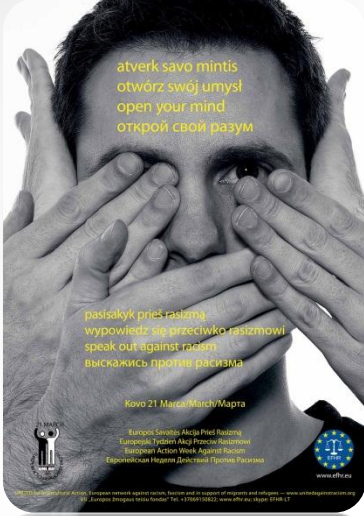
Çok kısa bir zaman önce Afrika'nın en zengin işadamı Aliko Dangote, Nijerya'da 8 milyar dolarlık bir rafineri yatırımı planladıklarını duyurmuştu. 2016'da tamamlanması planlanan petrol arama tesislerinin günlük 400 bin varil kapasiteye sahip olacağı belirtilmişti. Bu yeni yatırımla Nijerya'nın ham petrol işleme kapasitesinin 2 katına çıkacağı öngörülmüyor. Bu haber vesilesiyle Afrika'nın başta petrol olmak üzere zenginliklerine bir göz atalım ve "Afrika fakir bir kıtadır" olgusunu tekrar sorgulayalım istedik. Nijerya hâlî hazırda günlük 445 bin varil ham petrol işlemektedir.

Şimdi sıkı durun, bu miktar ülkede bulunan ham petrol rezervinin sadece yüz binde birinden biraz daha fazla. Yani Nijerya'nın kanıtlanmış toplam ham petrol rezervi 37.2 milyar varildir. Nijerya bu rezerv ile Afrika'nın birinci, dünyanın ise 11. petrol zengini konumundadır. Peki bu zenginliğin ne kadarını lehine çevirebilmektedir? Tabii ki çok azını. Nijerya, topraklarında bulunan bunca ham petrole rağmen işlenmiş petrol ihtiyacının %80'ini dışarıdan ithal eden bağımlı bir ülkedir. Şöyle ki, ham petrol işleme altyapısı yeterli olmadığı için çıkarma ve işleme süreçlerini Avrupalı firmalara havale etmiş durumdadır. Ham petrolü Avrupalı firmalara ucuzca ihraç ederken işlenmiş petrolü ve petrol yan ürünlerini çok daha pahalıya aynı ülkelerden ithal ediyorlar. Böylece petrol sayesinde cebine para gireceğine cebinden para çıkarıyor. Hiç detaya girmeden aynı tablonun kıtanın diğer zenginlikleri için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Elmas, altın ve doğalgazda da dünyanın çok önemli rezervlerine sahip Afrika aslında trilyonlarca dolarlık zenginliğin üzerinde oturan bir kıta konumunda. Kanaatimizce gerekli tüm yerüstü ve yeraltı kaynağına sahip Afrika'da bugün açlık veya yoksulluk varsa bunun nedenini çok başka yerlerde aramak gereklidir. Bir yönden bakıldığında atalarımız haklı çıkmaktadır, günümüz kapitalist dünyası maalesef Afrika'yı "yemeyenin malını yerler" döngüsüne mahkum etmiştir.

Zafer ÖZSATICI | UIB Afrika Sorumlusu

Avrupa'da Yine İrkçilik

Ağır borç yükü altındaki Avrupa, aylardır ekonomisinin belini doğrultmaya çalışıyor. Karanlık malî tablo, ülkelerin toplumsal düzenini de temelden sarsmaya devam ediyor. Doğal olarak ekonomik alanda yaşanan sıkışma, toplumsal ve siyasal atmosfere de yansıyor. Yükselen ırkçılık, ahlakî çıkmazlar, eşcinsel evlilikler derken daha bir karamsar hava teneffüs ediliyor. Geçtiğimiz günlerde Avrupa İrkçilikle Mücadele Merkezi, ekonomideki kötü gidiş dolayısıyla karamsarlığa kapılan Avrupa'da, ırkçılık eğilimlerinin arttığını açıkladı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ırkçılığa son ve bir daha Avrupa'da hortlayamayacağına söz vermiş bu Batı Avrupa'da neler oluyor? Tarih her zaman tekerrür eder derler. Acaba şimdi de mi öyle oluyor? Her şeye rağmen modern entelektüel birikimin yoğun olarak üretildiği Avrupa için "yıkılıyor", "batıyor", "yok oluyor" gibisinden cümleler kurmak için erken.

Recep Kemal KUZU | UIB Avrupa Sorumlusu

Asya-Pasifik Yavaşlıyor

Birleşmiş Milletler Asya Pasifik Ekonomi ve Toplumsal Araştırmalar Raporu, Avro Bölgesi ile ABD'nin ekonomi politikalarındaki belirsizliklerden etkilenen Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki büyümenin 2013 yılında yavaşlamasını öngörüyor. Raporla Çin'in bölgede kendi başına büyük bir ihracat pazarı olduğunun altı çizilirken, 2012'de %7,8 olan büyüme oranının, 2013'te yüzde 8'e yükselmesinin beklendiğini ifade etti. Hindistan'ın, 2012'de öngörülenin altında bir büyüme kaydettiği belirtilirken, 2013 yılında ise yükselişe geçmesi bekleniyor. Türkiye'nin de dâhil olduğu Asya-Pasifik bölgesi ekonomilerinin incelendiği BM raporunda, bölge ülkelerinin küresel krizle başa çıkabilmeleri için atmaları gereken adımlar ve alınması gereken önlemlere yer veriliyor. Bu doğrultuda bölgenin ekonomik gelişiminin, artan gelir eşitsizlikleri ve ciddi boyutlara ulaşan doğal kaynak tüketiminden etkilendiği vurgulanıyor. Rapor, sürdürülebilir kalkınmanın yanı sıra ileriye dönük makro ekonomik politikaların kapsayıcı ve adil ekonomik büyümeyi sağlayacağına işaret ediyor.

Raporun, Asya-Pasifik Bölgesi'nde kapsayıcı ve sürdürülebilir kalkınma sağlamaya katkıda bulunacağını altı çiziliyor. "Küresel krizin başladığı dönemden itibaren Avro Bölgesi'nin ve ABD'nin ekonomi politikalarında görülen belirsizliklerin, bölgesel GSYİH'nin %3'ünü kırarak 870 milyar dolar değerinde üretim kaybına sebep olduğu" nun kaydedildiği raporda, "Asya-Pasifik ekonomilerinin büyüme oranlarında dış faktörlerden kaynaklanan sert düşüşün ardından 2013 yılında düşük oranda bir büyüme kaydedileceği" belirtiliyor. Raporla, gelişmekte olan Asya-Pasifik ülkelerinde 2012 yılında %5,6 olan büyüme oranının, 2013 yılında %6'ya yükselmesi de öngörülüyor. Mevcut ekonomilerde şu anki gelişmeleri göz önünde bulundurursak, önümüzdeki dönemde bu düşüşün bir normalleşme olarak algılanacağını söyleyebiliriz.

Furkan KAYA | UIB Uzakdoğu Asya Sorumlusu

